

УДК
327(477:569.4):341.123.045.9
327(477:569.4) – відносини України та Ізраїлю
341.123.045.9 – форум ООН

<https://doi.org/10.23939/shv2023.02.010>

УКРАЇНСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В РАМКАХ ООН: КЛЮЧОВІ ІНТЕРЕСИ ТА РОЗБІЖНОСТІ (Оглядова стаття)

Олексій Мороз

Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: 0000-0001-7946-426X
olexmoroz@ukr.net

(Отримано: 25.05.2023. Прийнято: 14.08.2023)

© Мороз О., 2023

Проаналізовано особливості формування та реалізації в інституціях ООН позиції України щодо проблеми палестинських територій та позиції Ізраїлю щодо вторгнення росії в Україну. Показано, що у військово-політичних інтересах України та Ізраїлю існують важливі відмінності. Інституції ООН стали тим міжнародним форумом, де розбіжності між двома країнами демонструють себе особливо виразно.

Підкреслено, що Ізраїль зацікавлений у збереженні збалансованих відносин із рф, що неодноразово спонукало його уникати підтримки України в ООН. Водночас, після початку повномасштабної російської агресії Ізраїль підтримав в ООН більшість важливих резолюцій організації на підтримку України. Своєю чергою, Україна в ООН формує позицію з питання палестинських територій відповідно до норм міжнародного права, низки резолюцій Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН, проте це викликає серйозне невдоволення ізраїльського уряду та чинить несприятливий вплив на українсько-ізраїльські відносини.

Відзначено також негативний вплив на стосунки Ізраїлю та рф, активізацію військово-політичної співпраці Москви з Тегераном. Підкреслено, що менш обережну позицію Ізраїлю у підтримці України вітали б у Вашингтоні. Також зроблено висновок, що відмова України від принципової позиції щодо окупованих палестинських територій наразила б Київ на звинувачення у подвійних стандартах, підірвала б позицію української дипломатії у зусиллях із міжнародного тиску на рф щодо окупованих українських територій та мала б несприятливу проскцію на наші взаємини з багатьма країнами ЄС. Проте у реалізації свого підходу Україна має певний простір для дипломатичного маневру.

Ключові слова: Україна, Ізраїль, ООН, Близький Схід, палестинські території, повномасштабне вторгнення росії в Україну

RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND ISRAEL WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UNITED NATIONS: KEY INTERESTS AND DISAGREEMENTS (Review Article)

Oleksiy Moroz

Lviv Ivan Franko National University
ORCID: 0000-0001-7946-426X
olexmoroz@ukr.net

(Received: 25.05.2023. Accepted: 14.08.2023)

The article analyzes the peculiarities of the formation and implementation of Ukraine's position on the issue of the Palestinian territories in UN institutions and Israel attitude toward russian invasion of Ukraine. There are important differences in the military and political interests of Ukraine and Israel. Thus, the institutions of the UN have become the international forum where the differences between Ukraine and Israel show themselves especially clearly.

The author argues that Israel is interested in maintaining balanced relations with Moscow, which has repeatedly prompted Israel to avoid supporting the organization's decisions in support of Ukraine at the UN. However, after the start of full-scale Russian invasion, Israel supported most of the organization's resolutions for the support of Ukraine. In turn, Ukraine at the UN forms a position on the issue of the Palestinian territories in accordance with the norms of international law, a number of resolutions of the General Assembly and the UN Security Council, but this causes serious dissatisfaction of Israel government. The negative impact on the relations between Israel and Russia of the intensification of Moscow's military-political cooperation with Tehran was also noted. We can suppose that a less cautious position of Israel in supporting Ukraine would be welcomed by Washington. Ukraine's rejection of its principled position regarding the occupied Palestinian territories would expose Kyiv to accusations of double standards, would undermine the position of Ukrainian diplomacy in efforts to exert international pressure upon Russia regarding the occupied Ukrainian territories, and would have an unfavorable projection on our relations with many EU countries. However, Ukraine has some room for diplomatic maneuver in determining its position on this issue.

Key words: *Ukraine, Israel, United Nations Organisation, Middle East, Palestinian territories, Russian invasion of Ukraine.*

Проблема територій на Західному березі ріки Йордан та статусу Східного Єрусалиму належить до найгостріших проблем міжнародних відносин на Близькому Сході; є точкою перетину та конфлікту інтересів багатьох міжнародних гравців. У 1967 році вони були захоплені Державою Ізраїль у підсумку переможної війни з Коаліцією арабських країн. У 1980 році Ізраїль оголосив про анексію Східного Єрусалиму, що не було визнано ООН та більшістю держав світу [Koppel 2004]. Одразу після завершення війни Рада Безпеки ООН у резолюції № 242 закликала до виведення ізраїльських військ із окупованих територій [Resolution S/RES/242 1967]. Пізніше позицію ООН щодо цієї проблеми визначила низка резолюцій її Генеральної Асамблеї, зокрема резолюції № 1397 від 12 березня 2002 р., № 1850 від 16 грудня 2008 р. Важливе значення для Палестинської національної адміністрації (ПНА) мала резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 2012 р., відповідно до якої ПНА отримала при ООН статус держави-спостерігача [UN General Assembly acknowledged Palestine as a State 2012]. Істотні міжнародно-правові аспекти конфлікту визначив також консультативний висновок Міжнародного Суду ООН від 9 липня 2004 р., яким Суд визнав незаконним будівництво Ізраїлем “стіни” на окупованих територіях [Bani Naser Fadi 2015: 5].

Проблема палестинських територій стала головним предметом розбіжностей між Україною та Ізраїлем в ООН. Натомість, після 2014 р. російська агресія проти України так вплинула на позицію Ізраїлю, що питання боротьби нашої держави із московськими загарбниками стало першорядним питанням українсько-ізраїльських взаємин. З лютого 2022 р. повномасштабна російська навала надала йому у контексті відносин з Державою Ізраїль визначального значення.

На сучасному етапі можна назвати лише окремі публікації, автори яких зверталися до тих чи інших граней проблематики українсько-ізраїльських взаємин. Зокрема, їх комплексний аналіз станом на 2017 р. по-

дано у дискусійній записці К. Зарембо [Zaremba 2017]. Взаємини у трикутнику Україна – Ізраїль – Палестинська автономія у контексті української політики на Близькому Сході висвітлював О. Костюк [Kostyuk 2011]. Важлива для України позиція ЄС щодо арабо-ізраїльського конфлікту була предметом розгляду у публікації С. Магди [Mahda 2010]. Вплив повномасштабного російського вторгнення на українсько-ізраїльські відносини України висвітлено у публікаціях фахівців у ЗМІ, зокрема у статтях Ю. Латиша [Latysh 2022], В. Лихачова [Lichachov 2022]. Проте комплексний аналіз специфіки взаємин України та Ізраїлю у межах ООН, що враховував би актуальний перебіг подій, на даний момент відсутній. Відтак **мета цієї розвідки** полягає у: 1) визначенні спільних моментів та відмінностей в інтересах України та Ізраїлю в межах ООН; 2) впливу російської-української війни на взаємодію України та Ізраїлю в рамках ООН.

Від самого “початку” взаємин із Ізраїлем у статусі незалежної держави Україна прагнула розбудувати їх, враховуючи своїми інтересами у відносинах з ісламськими країнами Близького Сходу. Українська дипломатія визнала право палестинських арабів на власну державу, послідовно підтримувала міжнародні ініціативи з мирного врегулювання конфлікту ізраїльтян та палестинців. Зокрема, 13–15 травня 2003 р. у Києві було проведено Міжнародну нараду ООН та Форум громадськості на підтримку миру на Близькому Сході, яка стала першим міжнародним заходом з обговорення мирного врегулювання у Палестині після оприлюднення плану “квартету” міжнародних посередників, відомого як “Дорожня карта” [Kostyuk 2011: 19].

Підкреслимо, що позиція України у своїх головних засадах визначилася як близька до позиції Європейського Союзу [Zaremba 2017: 8; Kostyuk 2011: 18]. Євросоюз загалом послідовно підтримує створення незалежної палестинської арабської держави, критикує будівництво єврейських поселень на Західному березі ріки Йордан та відмовляється визнавати Єрусалим єдиною столицею Держави Ізраїль

[Mahda 2010: 159]. Європейська дипломатія традиційно намагається зіграти роль посередника у давньому протиборстві у Палестині.

Після початку російського вторгнення в Україну весною 2014 р. Київ намагався отримати доступ до ізраїльської зброї та сучасних військових технологій. Проте на перешкоді цьому стали стосунки Ізраїлю з Москвою. Чималий військово-політичний вплив РФ на Близькому Сході, який посилює пряме втручання Росії у громадянську війну у Сирії на стороні режиму Башара Асада, спонукає Ізраїль брати до уваги здатність РФ створити для нього серйозні загрози. Зокрема, велике значення мають для Ізраїлю робочі контакти з росіянами у Сирії, необхідні для дій (зокрема авіаударів) проти об'єктів Ірану та "Хезболи" на території цієї країни [Lichatchov 2022 : 2]. Ізраїль воліє розглядати Росію як важливого міжнародного партнера та уникати загострень у взаємовідносинах із росіянами. За визначенням Зарембо, Ізраїль "сприймає російсько-український конфлікт передусім із проєкцією на власне безпекове середовище", а Росію – як потужного гравця у регіоні, здатного серйозно зашкодити ізраїльським інтересам [Zarembo 2017: 8]. Як наслідок, російський чинник вже з 2014 р. став на перешкоді розвитку співпраці між Україною та Ізраїлем, зокрема у військовій сфері. Прикладом може бути зрив у 2017 році угоди про закупівлю Києвом сучасних ізраїльських БПЛА, реалізації якої перешкодило ізраїльське МЗС [Zarembo 2017: 9].

У боротьбі за повернення анексованого Криму дипломатичними засобами Україна здобула підтримку практично усіх демократичних країн світу. 27 березня 2014 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію № 68/262, в якій констатувала визнання територіальної цілісності України у міжнародно визнаних кордонах та заявила про незаконність т. зв. "кримського референдуму". Однак представник Ізраїлю під час голосування був відсутній (згодом ізраїльські посадовці пояснювали це страйком працівників МЗС) [Zarembo 2017: 10]. У червні 2014 р. Ізраїль відмовився увійти до числа співавторів ухваленої за ініціативи України резолюції 26 сесії Ради ООН із прав людини "Співпраця і допомога Україні у сфері прав людини" [Yakhno 2016: 3]. У березні 2016 р. Ізраїль не підтримав спільну заяву в ООН сорока однієї країни, в якій йшлося про численні факти систематичного та грубого порушення російською окупаційною владою у Криму прав і свобод людини [Forty One Countries ...2016; Yakhno 2016: 3]. Усього протягом 2014–2016 роках Ізраїль не брав участі у чотирьох із п'яти важливих для України голосувань в ООН [Bryman 2016]. Очевидним мотивом такої поведінки ізраїльської дипломатії було намагання уникнути прямого за-

судження дій Москви, і водночас не демонструвати незгоди з тими рішеннями ООН, проти яких неможливо знайти адекватні аргументи.

Зі свого боку, Україна у голосуваннях в ООН щодо проблеми територій, захоплених Ізраїлем 1967 року, демонструє послідовність, формуючи позицію у відповідності до норм міжнародного права. Одним із найбільш резонансних стало голосування України, що входила у той момент до числа непостійних членів Ради Безпеки ООН, 23 грудня 2016 р. за резолюцію № 2334. У ній Рада Безпеки засудила політику будівництва єврейських поселень на Західному березі річки Йордан та заселення Східного Єрусалиму, визнала це порушенням норм міжнародного права та закликала ізраїльтян та палестинців припинити акти насильства та повернутися до переговорів [Kusa 2016: 1].

За резолюцію, яка повторювала ключове положення резолюцій Ради Безпеки ООН №№ 446, 452, 465, 471, 476 [Kusa 2016: 2], проголосували чотирнадцять із п'ятнадцяти членів Ради Безпеки, і лише США утрималися, що й дозволило її ухвалити. Йшлося про фактично консенсусне голосування, і у такій ситуації дії української дипломатії були цілком виваженими та логічними. Однак вони спричинилися до серйозного загострення стосунків із Ізраїлем. У відповідь на голосування Києва ізраїльський уряд демонстративно скасував запланований візит до Єрусалиму тодішнього українського прем'єра Володимира Гройсмана, і заявив про мінімізацію контактів із нашою країною [Sydorenko 2016].

Хоча в українському медійному просторі лунала й критика дій вітчизняної дипломатії, наприклад Лубківського [Lubkivskyi 2016], відзначимо позицію більшості експертів: рішення Києва відповідали інтересам нашої держави та базувалися на загальновизнаних нормах міжнародного права [Kusa 2016: 1; Yakhno, 2016; Sydorenko 2016]. Ясно, зокрема, вказувала, що резолюція Ради Безпеки ООН спиралася на положення ст. 49 Женевської конвенції (держави не мають права переміщувати своє цивільне населення на окуповані території), ст. 8 Римського статуту, а також консультативний висновок Міжнародного Суду ООН (2004 р.) щодо правових наслідків будівництва стіни на окупованих палестинських територіях [Yakhno 2016: 2].

Повідомляли також, що Україна пропонувала відкласти голосування, а її представник не виступав із його мотивів, що мало на меті пом'якшити сприйняття українських дій ізраїльською владою. Висловлювалася думка, що негативну реакцію Ізраїлю міг підсилити той факт, що буцімто напередодні український прем'єр у телефонній розмові обіцяв Б. Нетаньягу підтримку українського представника в Раді Безпеки [Sydorenko 2016].

Після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року основні контури відносин України та Ізраїлю продовжили визначати ті ж чинники, що впливали на них у попередні роки. У пошуках зброї, український уряд звернувся за відповідною допомогою також і до Ізраїлю, проте отримав відмову за усіма своїми запитами. Щоправда, Ізраїль поставив Україні нелетальну допомогу – бронезилети та каски, захисні костюми для розмінування, медикаменти, генератори [Weapons Taboo...2022; Kravchenko 2022]. Проте Ізраїль одразу відмовився від постачання Україні летальної зброї, і відтоді послідовно дотримується цієї позиції, також перешкоджаючи передачу Києву своєї зброї іншими країнами. Ізраїльські посадовці публічно озвучують різні аргументи на її захист, посилаючись, як колишній міністр оборони Бен Ганц, на “обмеження” та “оперативні міркування” [Ahronheim 2022], чи відсутність достатніх виробничих потужностей, чи, як Бенямін Нетаньягу, на небезпеку того, що зброя, зокрема, система ППО “Залізний купол”, може потрапити до рук іранців [Lototska 2023; Shepeleva 2023].

Ізраїль не приєднався до жодної із запроваджених західними країнами санкцій проти росії, а ізраїльські офіційні особи послідовно уникають публічно називати рф агресором. Водночас, навесні 2022 року тодішній керівник ізраїльського МЗС Яір Лапід говорив про “російське вторгнення” в Україну [Latysh 2022: 5], а в ООН Ізраїль переважно підтримує резолюції із засудженням російської агресії. У березні 2022 року Ізраїль підтримав резолюцію надзвичайної сесії ГА ООН із вимогою до РФ вивести війська з території України [Wikipedia contributors 2023a]. Пізніше, 7 квітня 2022 року, ізраїльська делегація проголосувала за резолюцію Генеральної асамблеї ООН, яка передбачала призупинення членства росії у Раді ООН із прав людини, ухвалену ООН після того, як світ довідався про різанину у Бучі та інші російські звірства на території України [Wikipedia contributors 2023b]. Однак у листопаді 2022 року, Ізраїль утримався при голосуванні за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, яка передбачала, що росія має бути притягнута до відповідальності за порушення міжнародного права, а також, що юридичні наслідки цього повинні передбачати відшкодування завданих діями агресора збитків [Klymkovets'kyi 2022].

Після 24 лютого 2022 року для української сторони військова допомога набула значення чинника, потенційно здатного зсунути акценти у голосуваннях української дипломатії в ООН із чутливих для Ізраїлю питань. Наприкінці 2022 року українська делегація підтримала у комітеті ООН проект резолюції зі зверненням Генеральної Асамблеї ООН до Міжнародного

Суду за наданням консультативного висновку щодо правових наслідків окупації Ізраїлем палестинських територій. 31 грудня 2022 року під час телефонної розмови з ізраїльським прем'єром Беньяміном Нетаньягу президент Володимир Зеленський вкотре звернувся до Ізраїлю із запитом про постачання Україні новітніх систем ППО. Натомість ізраїльський прем'єр прагнув переконати українську сторону не підтримувати неприйняте для Ізраїлю рішення ООН. Згодом жестом Києва у бік Ізраїлю стала відсутність української делегації під час голосування щодо резолюції на сесії Генасамблеї (хоча ізраїльська сторона бажала, щоб Україна “утрималася”) [Zelenskyi 2023]. Про невдоволення Ізраїлю українськими голосуваннями в ООН щодо проблеми палестинських територій відверто говорив посол цієї країни в Україні Михаель Бродський, назвавши твердження, що українські голосування відповідають резолюціям ООН, “формальною відповіддю” [Kravchenko, Silina 2023].

Початок 2023 року нібито давав підстави констатувати обережні зсуви у позиції Ізраїлю. Зокрема, під час візиту до Києва, глава ізраїльської дипломатії Елі Коен обіцяв, що Ізраїль підтримає в ООН українську мирну ініціативу, а також вказав на можливість допомоги Україні з розробкою новітньої системи попередження про загрозу з повітря [Vyshnyakov 2023: 1–3].

Можна припустити, що на це вплинуло поєднання кількох чинників. По-перше, це активізація співпраці рф з Іраном, який є найнебезпечнішим ворогом Ізраїлю. Ймовірно також, що на ізраїльський уряд певною мірою вплинули США, зацікавлені у залученні Ізраїлю до проукраїнської коаліції. Представник Ізраїлю проголосував за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, ухвалену 23 лютого 2023 року, яка містить вимогу до Росії негайно залишити територію України, що має стати необхідним кроком до встановлення миру у відповідності до усіх норм Статуту ООН. Це рішення ООН підтримали представники 141 однієї країни, а проти голосували лише декілька російських сателітів [United Nations General Assembly Supported the Ukrainian “Peace Formula” 2023].

Згодом, у питанні постачання Україні зброї жодних нових рішень не було прийнято, і навіть справа із системою попередження майже не зрушилася з місця. Міркування щодо власної безпеки та вплив москви на Близькому Сході залишаються визначальними для формування позиції Ізраїлю щодо російсько-української війни.

Ізраїль є важливим партнером України у регіоні Близького Сходу, відносини з яким мають чималий міжнародний резонанс. У стратегічних військово-політичних інтересах України та Ізраїлю існують важливі відмінності. Інституції ООН стали тим між-

народним форумом, де вони демонструють себе особливо контрастно. Зацікавленість Ізраїлю у підтриманні збалансованих відносин із Москвою, що є впливовим міжнародним “гравцем” на Близькому Сході, раніше неодноразово спонукала ізраїльську дипломатію уникати підтримки в ООН рішень організації на підтримку України. До того ж, після початку повномасштабної російської агресії Ізраїль підтримав в ООН усі принципово важливі резолюції на підтримку України. Проте постачання зброї Україні, а також участь у санкціях є для Ізраїлю “червоними лініями”, які він послідовно відмовляється переходити.

Своєю чергою, Україна в ООН формує позицію з найбільш чутливого для Ізраїлю питання палестинських територій згідно з духом та буквою норм міжнародного права, низкою резолюцій Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН. Українська дипломатія виявляє послідовність у підтримці міжнародних зусиль із вирішення палестинсько-ізраїльського конфлікту шляхом переговорів.

У Києві та Вашингтоні вітали б менш обережну позицію Ізраїлю у підтримці України. Водночас, бажана для Ізраїлю відмова України від послідовної позиції щодо палестинських територій наразила б Київ на звинувачення у подвійних стандартах, підірвала б позицію української дипломатії у зусиллях із міжнародного тиску на РФ щодо окупованих українських територій, нашкодила б стосункам із арабськими країнами та мала б несприятливу проекцію на наші взаємини з багатьма країнами ЄС. Україна має щодо цього вельми обмежений простір для маневру; водночас, він усе ж існує та може бути використаний Києвом. Щодо Ізраїлю, то серйозні зміни його способу дій та ставлення до російсько-української війни потенційно можливі у разі приходу до влади партій з ліберального та лівоцентристського табору.

У суперечливому комплексі українсько-ізраїльських взаємин вагомим, хоча почасти латентним, чинником постають також розбіжності щодо питань історичної пам’яті. Водночас, дискусія щодо них є однією з тем української внутрішньої політики. На нашу думку, вивчення впливу на відносини з Ізраїлем українських комеморативних практик та політики історичної пам’яті формує істотну перспективу для подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЯ/REFERENCES

Ahronheim, A. (2022). Israel won't give Ukraine weapons, will help make missile warning system – Gantz. *The Jerusalem Post*, October 19. Retrieved from: <https://www.jpost.com/breaking-news/article-720028>.

Bani-Naser Fadi. (2015). The Essence of the Palestinian-Israeli Conflict and the International Legal Mechanisms of the UN regarding Its Peaceful Settlement. [In Ukrainian]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, Vyp. 2 (8), 3–7.

Bryman, Sh. (2016). Ukraine-Israel: Exchange of Slaps. [In Ukrainian]. In *New Voice (NV)*, December 25. Retrieved from: <https://nv.ua/ukr/opinion/ukrajina-izrajil-obmin-ljapasami-358033.html>.

Forty One Countries Condemned Human Rights Violations in Crimea. (2016). [In Ukrainian]. In *Ukrains'ka pravda, March 22*. Retrieved from: voicecrimea.com.ua/main/mainnews/41-kraina-zasudylya.

Klymkovets'kyi, M. (2022). UN General Assembly Adopted Resolution on Reparations to Ukraine from Russia. [In Ukrainian]. In *Hromadske, November 14*. Retrieved from: <https://hromadske.ua/posts/genasambleya-oon-uhvalila-rezolyuciyu-pro-reparaciyi-ukrayini-vid-rosiyi/>.

Koppel, O. (2004). The Palestinian Problem. [In Ukrainian]. In Huberskyi, L. (Ed.). *Ukrains'ka dyplomatychna entsyklopedia: U dvokh tomakh. Tom 2*, 232–235. Kyiv: Znannia Ukrainy.

Kostyuk, O. (2011). Ukraine's Foreign Policy in the Middle East and the Problem of Ukraine's Bilateral Relations with Israel and Palestine. [In Ukrainian]. *Visnyk Lvivs'koho Universytetu, Seria: Filolohia, Vyp. 53*, 13–21.

Kravchenko, V. (2022). Why Israel Does Not Provide Air Defense to Ukraine: Six Reasons. [In Ukrainian]. In *Dzerkalo tyzhnia, December 28*. Retrieved from: <https://zn.ua/ukr/international/chomu-izrail>.

Kravchenko, V., Silina, T. (2023). Israel Ambassador in Ukraine Mihael Brodskiy: “Israel for tens years relays only upon itself. I am sure that Ukraine will come to the same”. [In Ukrainian]. In *Dzerkalo tyzhnia, July 8*. Retrieved from: <https://zn.ua/ukr/WORLD/posol-izrajilju-v-ukrajini>.

Kusa, I. (2016). Ukraine Did the Right Thing When It Voted for the Resolution on Israeli Settlements – Opinion. [In Ukrainian]. In *HlavKom, December 27*. Retrieved from: <https://uainfo.org/blognews/148237914-ukraina-zrobila-pravilno>.

Latysh, Yu. (2022). Israel and Russian-Ukrainian War. [In Ukrainian]. In *Ukrains'ka pravda, May 5*. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/05/5/7344286/>.

Lototska, N. (2023). Netanyahu Told Why Israel Prohibited USA to Give Ukraine “Iron Cupola”. [In Ukrainian]. In *LB.ua, June 29*. Retrieved from: <https://lb.ua/society/2023/06/29/562810>.

Lubkivskyi, M. (2016). Ukrainian Foreign Policy is Inconsistent, Unbalanced and Uncoordinated. [In Ukrainian]. In *Ipress, December 26*. Retrieved from: ipress.ua/articles/ukrainska_zovnishnya...lubkivskyi_193213.html.

Lychatchov, V. (2022). Disappointed Example. Is Israel Ready to Support Ukraine? [In Russian]. *Carnegie Endowment for International Peace, November 9*. Retrieved from: <https://carnegieendowment.org/politika/88362>.

Mahda, E. (2010). The Position of the EU in the Settlement of the Arab-Israeli Conflict since the Beginning of the 21st century. [In Ukrainian]. *Mizhnarodni vidnosyny Ukrainy: naukovi doslidzhennia i znahidky, Vyp. 19*, 155–166.

Resolution S/RES242. (1967). Retrieved from: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/240/94/PDF/NR024094.pdf?OpenElement>.

Shepeleva, A. (2023). The Prime Minister of Israel Explained Position Regarding Aid to Ukraine. [In Ukrainian]. In *Nimetska khvylya, June 23*. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/premier-izrailu-poasniv-pozyciu-sododopomogi-ukraini/a-66014965>.

Sydorenko, C. (2016). Diplomatic Scandal with Israel. Why Kyiv Could Not Do Otherwise. [In Ukrainian]. In *Evropeis'ka intehratsia, December 26*. Retrieved from: <https://www.euointegration.com.ua/rus/articles/2016/12/26/7059445/>.

UN General Assembly Acknowledged Palestine as a State. (2012). [In Ukrainian]. In *Radio Svoboda, November 30*. Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/24785316.html>.

UN General Assembly Supported the Ukrainian “Peace Formula”: Who Opposed It. (2023). [In Ukrainian]. In *Slovo i dilo: analitychnyi portal, February 23*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2023/02/23/novyna/polityka/henasambleya-oon-pidtrymala-ukrayinsku-formulu-myruxto-vystupyv-proty>.

Vyshnyakov, O. (2023). Visits of Israeli Politicians: Do They Indicate a Change in Policy towards Ukraine? [In Ukrainian]. In *Ukrains'ka pravda, February 23*. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/02/237390616>.

Weapons Taboo: What Help Did Israel Provide to Ukraine During the Full-Scale War. (2022). [In Ukrainian]. In *Slovo i dilo: analitychnyi portal, October 26*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/26/infografika/polityka/tabu-zbroyu-yaku-dopomohu-nadav-ukrayini-izrayil-povnomasshtabnoyi-vijny>.

Wikipedia contributors. (2023a). United Nations General Assembly Resolution ES-11/2, July 13 In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=United_Nations_General_Assembly_Resolution_ES-11/2&oldid=1165146590.

Wikipedia contributors. (2023b). United Nations General Assembly Resolution ES-11/3, July 13. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=United_Nations_General_Assembly_Resolution_ES-11/3&oldid=1165146612.

Yakhno, O. (2016). Ukraine – Israel. For those who appeal to a/symmetry. [In Russian]. In *Ukrains'ka pravda, December 25*. Retrieved from: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/yakhno/58602dd10e72d/>.

Zaremba, K. (2017). *Audit of Foreign Policy: Ukraine-Israel. Discussion Note*. [In Ukrainian]. Kyiv: Instytut svitovoi polityky. Retrieved from: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Audyt-zovnishnoyi-polityky_Ukr_Yzrayl_ukr_inet.pdf.

Zelenskyi and Netanyahu Talked about Air Defense in Exchange for a Favorable Vote for Israel in the UN General Assembly – Axios. (2023). [In Ukrainian]. In *Dzerkalo tyzhnia, January 1*. Retrieved from: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/zelenskiy-i-netanjahu-hovorili>.